SPECIAL EDITION 05

KO PREDSTAVLJA ROME I KO FINANSIRA PROJEKTE?

Razumljiv vodič kroz romska udruženja, političke stranke, fondove i prava građana u Srbiji.

AUTOR I ISTRAŽIVAČ: **Antonije Alijević**

IZDAVAČ: ROMA VOICE · European Roma Media Network

Datum pripreme: 11. novembar 2026.

Srpski · 14 poglavlja

SADRŽAJ · POGLAVLJA I IZVORI

01. Zašto pripremamo ovaj pregled?

02. Šta je politička stranka, a šta udruženje?

03. Koliko romskih političkih stranaka imamo?

04. Kako se stranke finansiraju?

05. Koliko novca dobija svaka stranka?

06. Koliko romskih društava i udruženja ima?

07. Koja udruženja postoje?

08. Kako se udruženja finansiraju?

09. Ko daje sredstva za projekte namenjene Romima?

10. Kako razumeti velike iznose?

11. Šta radi Nacionalni savet?

12. Kako građanin dolazi do podrške?

13. Kako pratimo rezultate i odgovornost?

14. Zašto ROMA VOICE priprema ovaj pregled?

Izvori i dokumentacija

01. Zašto pripremamo ovaj pregled?

Otvorena pitanja: ukupan aktuelan broj romskih udruženja i pojedinačni finansijski podaci svih navedenih stranaka još nisu potvrđeni. Ovaj tekst nije potpun registar svih organizacija i uplata.

Mnogi ljudi čuju za romska udruženja, političke stranke, Nacionalni savet i projekte, ali nemaju jasno objašnjenje čime se ko bavi. Kada im zatreba podrška, često ne znaju kome da se obrate.

Ovaj pregled objašnjava njihove uloge, izvore finansiranja i načine na koje građani mogu da provere informacije.

02. Šta je politička stranka, a šta udruženje?

Politička stranka je organizacija upisana u Registar političkih stranaka. Na izborima mogu učestvovati stranke, koalicije i grupe građana. Zato jedna izborna lista može predstavljati više organizacija, a naziv pokreta koji čujemo u javnosti ne mora biti naziv registrovane stranke. [1] [2]

Udruženje građana ima svoje ciljeve i statut. Može se baviti obrazovanjem, kulturom, pravima, podrškom ženama i mladima ili drugim pitanjima. Njegov pravni status proverava se u odgovarajućem registru APR-a. Reč „društvo” u nazivu sama po sebi ne govori koji pravni oblik organizacija ima. [3]

03. Koliko romskih političkih stranaka imamo?

U izvodu Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, ažuriranom 11. novembra 2026, pronađeno je **sedam upisa označenih kao stranke romske nacionalne manjine, bez navedene odluke o brisanju**. [4]

Stranka	Zastupnik u registru	Sedište
Romska demokratska stranka	Dušan Bokan	Novi Sad
Demokratski blok	Ninoslav Jovanović	Beograd
Romska partija	Srđan Šajn	Kovačica
Ujedinjena partija Roma - Jekutni Partija Romani	Adem Salihi	Bujanovac
Romska stranka Jedinstvo	Bajram Saiti	Niš
Unija Roma Srbije	Miloš Mihajlović	Bogatić
Demokratska Unija Roma	Salih Saitović	Subotica

Registracija ne pokazuje koliko stranka ima članova, koliko je aktivna ili koliku podršku birača uživa. Zastupnik je svojstvo navedeno u registru i ne treba ga automatski zamenjivati nazivom predsednika. [4]

Stranica RIK-a navodi osam naziva, uključujući Jedinstvenu stranku pravde. Pošto se spiskovi razlikuju, ovaj pregled koristi noviji izvod Ministarstva. Razlog neslaganja ne utvrđujemo bez dodatnih dokumenata. [5]

04. Kako se stranke finansiraju?

Postoje javni i privatni izvori. Javno finansiranje redovnog rada vezano je za osvojene mandate, dok za izborne kampanje postoje posebna pravila.

Privatni izvori uključuju članarine, dozvoljene priloge, nasledstva, legate i prihode od imovine. Krediti i zajmovi podležu posebnim ograničenjima. Sama registracija ne znači automatsku redovnu budžetsku uplatu. Kod koalicija važna je i dogovorena raspodela sredstava. [6] [7]

Za finansiranje stranaka važe zabrane koje uključuju strane države, strana fizička i pravna lica, anonimne darodavce, udruženja i fondacije. Za međunarodna politička udruženja postoji ograničen izuzetak za nenovčanu podršku.

Podrška stranog fonda romskom udruženju zato nije dokaz finansiranja romske političke stranke. [6]

05. Koliko novca dobija svaka stranka?

To se utvrđuje iz godišnjih finansijskih izveštaja, izveštaja o kampanjama i podataka o isplatama.

U ovom istraživanju **nisu potvrđeni pojedinačni prihodi i rashodi svih sedam stranaka**. Nepotvrđen podatak ne znači nula dinara niti dokaz nepravilnosti.

Tokom provere portal Agencije prikazivao je obaveštenje o tehničkim radovima na novoj pretrazi registara. [8]

06. Koliko romskih društava i udruženja ima?

Aktuelan ukupan broj za celu Srbiju još nije pouzdano potvrđen ovim istraživanjem. Imamo dva odvojena podatka:

Podatak	Šta predstavlja
30 organizacija i inicijativa	Broj koji Romska ženska mreža navodi za svoje članstvo

Podatak	Šta predstavlja
37 organizacija civilnog društva	Broj naveden pri formiranju Platforme za socijalno uključivanje Roma i Romkinja 2022. godine

Prvi podatak objavljuje sama mreža, a drugi Ministarstvo u arhivi vesti iz 2022. [9] [10]

Ove brojeve ne sabiramo. Članstvo se može preklapati, inicijativa ne mora biti posebno registrovano udruženje, a sastav mreža se vremenom menja.

Za potpun popis potrebno je proveriti pojedinačne organizacije u APR-u i jasno odrediti kriterijum: da li brojimo registrovana udruženja, organizacije sa novijim aktivnostima ili sve organizacije koje rade sa Romima.

07. Koja udruženja postoje?

Među organizacijama predstavljenim na sajtu Romske ženske mreže nalaze se BIBIJA, Ženski prostor, „Daje”, Romkinje sa sela, „Amarilis”, Uspešne žene Kostolca, „Čiriklji”, „Amaro drom” iz Smederevske Palanke i druge članice.

To su primeri, a ne potpun spisak udruženja u Srbiji. Za pravni status svake organizacije potrebna je zasebna provera registra. [11]

08. Kako se udruženja finansiraju?

Zakon predviđa članarine, dobrovoljne priloge, donacije, poklone, subvencije i druge dozvoljene izvore. Podrška može dolaziti kroz domaće i međunarodne programe, u skladu sa uslovima konkretnog finansiranja. [12]

Važno je razlikovati **odobreni projektni budžet od ukupnih godišnjih prihoda organizacije**. Jedan projekat može trajati nekoliko godina ili uključivati više partnera.

09. Ko daje sredstva za projekte namenjene Romima?

Finansijer / program	Primer sprovođenja
Evropska unija	Obrazovni program RARE II preko REF-a
Evropska unija	Preduzetništvo i zapošljavanje preko REDI-ja
Nemačko ministarstvo BMZ	Socijalno uključivanje preko GIZ-a
HEKS/EPER, Švajcarska	Projekat EHO za Rome i druge osetljive osobe
UN Trust Fund	Projekat BIBIJE za zaštitu romskih devojčica i žena
Rekonstrukcija Ženski fond	Objavljene dodele romskim ženskim i omladinskim organizacijama

Ovi primeri potvrđuju konkretne veze finansijera i programa. Ne znače da jedan finansijer plaća celokupan rad navedene organizacije. [13] [14] [15] [16] [17] [18]

Obratite pažnju na period: REDI faza II opisana je za 2024-2027, a navedeni GIZ program i projekat EHO za 2023-2026. Navedeni BIBIJIN projekat trajao je do 30. septembra 2026, dok se objavljene dodele Rekonstrukcije Ženski fond odnose na februar 2025. Ovi primeri nisu spisak trenutno otvorenih konkursa.

Podrška postoji i preko domaćih javnih konkursa. Primer je konkurs Ministarstva za sprečavanje diskriminacije i nasilja prema Romima, čiji je rok istekao **19. maja 2026.** [19]

10. Kako razumeti velike iznose?

Uvek treba proveriti državu, period, namenu i korisnike.

OSF je 2023. objavio obavezu izdvajanja **100 miliona evra do 2030.** za novu fondaciju koju vode Romi. To je evropska višegodišnja obaveza, a ne iznos dodeljen Srbiji. [20]

Program EU za socijalno stanovanje i aktivnu inkluziju u Srbiji vredan **27 miliona evra**, koji sprovodi UNOPS, prema izveštaju UN iz 2023, obuhvata Rome i druge ugrožene grupe. Ceo iznos zato ne računamo kao sredstva isključivo za Rome. [21]

Isti novac može biti pomenut kod finansijera, glavnog partnera i lokalnog udruženja. Sabiranje takvih objava može dovesti do višestrukog računanja.

11. Šta radi Nacionalni savet?

Nacionalni savet romske nacionalne manjine ima poseban zakonski položaj i ovlašćenja u obrazovanju, kulturi, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma.

Finansiranje nacionalnih saveta može dolaziti iz republičkog, pokrajinskog i lokalnih budžeta, donacija i drugih prihoda. Njegov finansijski plan posmatra se odvojeno od novca stranaka i udruženja. [22]

12. Kako građanin dolazi do podrške?

Proverite kome je program namenjen, koje mesto obuhvata, šta pruža, koji dokumenti su potrebni i da li prijavljivanje još traje.

Možete poslati pitanje:

„Živim u _____ i potrebna mi je podrška za _____. Da li imate program koji obuhvata moje mesto i moju situaciju? Koji su uslovi i rok?”

13. Kako pratimo rezultate i odgovornost?

Za svaki projekat korisno je pronaći:

• finansijera i organizaciju koja ga sprovodi;

• odobreni iznos i period;

• način izbora korisnika;

• sprovedene aktivnosti i ostvarene rezultate;

• finansijski i izveštaj o radu, kada su dostupni.

Najava, odobrenje, uplata i potrošnja predstavljaju različite faze. Sama objava dodele ne potvrđuje svaku kasniju isplatu ili rezultat.

Za dokumente koje poseduju organi vlasti može se koristiti zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, uz zakonska ograničenja. To pravilo ne pripisujemo automatski svakom privatnom udruženju. [23]

14. Zašto ROMA VOICE priprema ovaj pregled?

Da naši ljudi lakše razumeju ko šta radi, gde postoji podrška i kako mogu da postave konkretna pitanja.

Ovaj tekst nije potpun registar svih organizacija i uplata. Ukupan broj romskih udruženja i pojedinačni finansijski podaci svih stranaka ostaju otvoreni za dodatnu proveru. Dok nema dokumenta, ne predstavljamo pretpostavku kao činjenicu.

ROMA VOICE - da razumemo, pitamo i učestvujemo.

Izvori i dokumentacija

Brojevi u tekstu otvaraju korišćene izvore. Stanje registara i programa može se naknadno promeniti.

[1] Ministarstvo - registar političkih stranaka

[2] Agencija - politički subjekti i propisi

[3] APR - pretraga udruženja

[4] Zvanični izvod iz registra političkih stranaka

[5] RIK - spisak političkih stranaka

[6] Zakon o finansiranju političkih aktivnosti - prečišćen tekst 2026

[7] Izmene Zakona o finansiranju političkih aktivnosti iz 2026.

[8] Agencija - pretraga registra

[9] Romska ženska mreža - o nama

[10] Ministarstvo - arhiva vesti iz 2022.

[11] Romska ženska mreža - članice

[12] Zakon o udruženjima, član 36

[13] REF - izbor partnera za obrazovni program

[14] REDI - regionalni program faze II

[15] Nemačka saradnja - socijalno uključivanje

[16] EHO - socijalna inkluzija 2023-2026

[17] BIBIJA - projekat podržan od UN Trust Fund-a

[18] Rekonstrukcija Ženski fond - dodele, februar 2025.

[19] Ministarstvo - konkurs protiv diskriminacije i nasilja prema Romima

[20] OSF - najavljena podrška novoj fondaciji

[21] UN - program socijalnog stanovanja u Srbiji

[22] Ministarstvo - uloga i finansiranje nacionalnih saveta

[23] Poverenik - pristup informacijama od javnog značaja